

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Mesečna priloga: „SLOVENSKI TEHNIK“.

Izhaja vsaki dan
tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj
Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink)
v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici,
Kranju, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu,
Ajdovščini, Postojni, Dornbergo, Solkanu itd.
ČENE OGLASOV se računajo po vrstah (širine 73 mm, višine
2 1/2 mm); za trgovinske in obrtne oglase po 20 stotink;
za osmrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov
po 50 stot. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka na-
daljnja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa
po 40 stot. — Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave
Edinosti. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Naročnina znaša
za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K — na
naročbe brez dopolnane naročnine, se uprava ne ozira,
Naročnina na nedeljsko izdajanje „Edinosti“ stane: celoletno K 5-20, pol leta 2-60
Val dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovane
pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo.
Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom).
Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik
konsorcijski lista „Edinost“. — Natianila tiskarna konsorcijska
lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.
Poštno-branilnični račun št. 841-652.
TELEFON šte. 1187.

BRZOJAVNE VESTI.

Namestnik princ Hohenlohe v Tolminu.

TOLMIN 29. (priv.) Gospod namestnik princ Hohenlohe je dospel semkaj v spremstvu g. okrajnega glavarja Princiga ob 10. in pol uri dopoldne. Pri slavlolu ga je v slovenskem jeziku pozdravil župan g. Oskar Gabersček ter mu izrazil vdanost in zvestobo tukajšnjega prebivalstva do vladarske hiše in Avstrije. Gospod namestnik mu je istotako odgovoril v slovenskem jeziku ter obljubil vsestransko podporo tolimskemu okraju. Na to so mu bili po vrsti predstavljeni občinski odborniki, duhovščina, sodnijski in politični uradniki, učiteljsko in načelnik gasilcev, ki so bili vsi navzoči. G. namestnik obišče tekom dneva vse urade, si ogleda gasilni dom in naša veleznikarstva „Korita“ z rekama Tolminko in Zalaščo ter Darjevo jamo. Trg je okrašen s trobojnicami. Za večer je pripravljena razsvetljava. Gospod namestnik je napravil na prebivalstvo zaradi svojega prijaznega vedenja jako ugoden utis. Jutri ob 6. uri zjutraj se odpelje v Bovec.

Južna železnica poviša tarife.

DUNAJ 29. Družba južne železnice je ministrstvu za železnice predlagala da bi se deloma povišali lokalni tovarni tarifi in to z ozirom na neprestano zvišanje njenih prometnih stroškov ob istočasnem padanju dohodkov, izlasti pa z ozirom na znatne svote, ki bodo potrebne za investicije in za povišanje osebnih dohodkov.

Železniško ministrstvo je te predloge podrobno pretreslo ter se je pričelo z južno železnico pogajati, da bi ista v nekaterih točkah spremenila svoje predloge, izlasti da se prepreči občutno podraženje malega prometa. Južna železnica je te spremembe vsprejela in novi tarifi južne železnice, ki stopijo v veljavo z dnem 1. oktobra t. l., bodo deloma še vedno ceneji, nego sedanji tarifi avstrijskih državnih železnic. Južna železnica je nadalje zagotovila, da ostanajo tarifi za promet s Trstom nespremenjeni.

Italijanske demonstracije proti nemškim telovadcem.

DUNAJ 29. Listi poročajo iz Inomosta: Povodom izleta nemških telovadcev v Pergine in Calliano so Italijani priredili sovražne demonstracije proti Nemcem, pri čemer je bilo vzlic mnogostevilnemu orožništvu več oseb ranjenih. Med slednjimi so baje tudi trije Nemci iz države. Nemški podanik Pohl Schröder se je podal k namestniku prosit varstva za Nemce.

Požar na kolodvoru.

BUDIMPEŠTA 29. Glede požara na temšvarskem kolodvoru poročajo nastopne podrobnosti: V skladišču za material na kolodvoru državne železnice v Temešvaru je sinoči izbruhnil ogenj, ki se je tako naglo razširil, da je vzlic vsemu gašenju skladišče popolnoma pogorelo. Blago je bilo vse uničeno. Škode je 400.000 kron. Pri gašenju sta bila dva gasilca težko, štirje pa lahko ranjeni. V nekaterih prostorih je bilo 100 sodov petroleja razstrelivnih snovi. K sreči so proti jutru ogenj omejili in tako preprečili vso nesrečo. Govori se, da je zažgala zlobna roka. Pričela je preiskava.

Dr. Wekerle v Išli.

BUDIMPEŠTA 29. „Ogr. biro“ poroča iz Išla: Ministerski predsednik dr. Wekerle je bil danes ob 11. uri predpoludne vsprejet

od cesarja v enopolturni avdienci. O tej priliki je ministerski predsednik poročal o splošnem političnem položaju in o tekočih stvareh. Ministerski predsednik napravi popoludne izlet in se jutri preko Aussee vrne v Budimpešto, kamor dospe poplutršnjem.

DUNAJ 29. Včeraj je ogrski ministerski predsednik dr. Wekerle izjavil v Išli dopisniku „N. Fr. Presse“, da je prepričan, da pride do nagodbe, ki je potrebna ne le iz gospodarskih, ampak tudi iz političnih vzrokov.

BUDIMPEŠTA 29. „Ogr. biro“ poroča iz Išla: Kakor smo zvedeli, si je dal cesar o priliki današnje avdience ogrskega ministerskega predsednika dr. Wekerle podrobneje poročati o stanju nagodbenih pogajanj.

Aretovan bankir.

BUDIMPEŠTA 29. (Ogr. biro) Bankir Oskar Linstadt iz Lehwefurta, ki je zakrivil različne sleparije v znesku 100.000 mark ter je potem pobegnil, je bil danes aretovan v Balaton-Alenadi, kjer je bil s svojo družino pod imenom Oton Lange. Veči del denarja so dobili pri njem.

Shodi čeških socializmov.

PRAGA 29. Češki socialisti so imeli dopoludne in popoldne tri shode, katerih se je udeležilo 4000 oseb. Predmetom posvetovanj sta bila: državnozbornsko zasedanje in volilna reforma za češki deželni zbor. Govorili so Nemec, Soukup in Houdec. Sklenilo se je potegniti se za splošno volilno pravico za češki deželni zbor ter predstaviti vprašanje v odločitev shodu stranke, ki se bo vršil prihodnji mesec v Plznu. Izvajanja govornikov so zborovalci splošno odobraval.

Končan štrajk.

CELOVEC 29. Štrajk delavcev pri turskem predoru v Malnicah je končan.

Iz Srbije.

BELIGRAD 29. Ministerski predsednik Pašić se je iz Brestovčke Banje povrnil v Carigrad. Za popoldne je sklican ministerski svet, na katerem bodo srbski delegati poročali o teku pogajanj za sklep trgovinskega provizorija z Avstro-Ogrsko.

Bülow na sestanku cesarja Viljema in carja Nikolaja.

BEROLIN 29. Uradno se potrjuje, da bo državni kancelar knez Bülow prisostvoval predstoječemu sestanku cesarja Viljema in carja Nikolaja.

Volilna reforma na Španskem.

MADRID 29. Senat je odobril zakonski načrt glede volilne reforme.

Iz Maroka.

TANGER 29. Potrjujejo se govorice o boju med mehale in pristaši Raisulija. Boj se nadaljuje. Vojni minister je prejel od nekoga kurirja vest, da je mehala vjela mnogo sovražnikov ki so imeli znatne izgube.

Volitve v generalne svete na Francoskem.

PARIZ 29. Ferroul je bil zopet izvoljen tudi v departamentu Aude. Med izvoljenimi se nahajajo nadalje marsiljski maire Cha ot, Rouvier, minister Barthon in Dechanel.

Štrajkovski nemiri.

PARIZ 29. Pri včerajšnjih spopadih štrajkovcev z orožništvom v Raon d'Étape je bilo težko ranjenih sedem orožnikov, med temi dva častnika. Orožniški stotnik je bil obkoljen in težko ranjen. Orožniki, ki so prišli na pomoč so bili kamenjani in napadeni z revolverji, tako, da so bili prisiljeni streljati. En štrajkovec je smrtno, neki drugi težko ranjen. Štirje orožniki in deset štrajkovcev je bilo

ranjenih. Orožniki so rabili orožje še le tedaj, ko so bili brezuspešni njih pozivi na štrajkovce, da se razidejo.

PARIZ 29. Pri včerajšnjih spopadih v Raon d'Étape je bil en štrajkovec ubit.

SAN DIE 29. Pri spopadih v Raon d'Étape so bili ranjeni trije častniki ter 31 orožnikov in vojakov. Kakor se govori, sta dva ranjenih štrajkovcev že umrla za ranami. Stanje ranjenega orožnika je zelo opasno. Sedaj je vse mirno.

Velik požar v New-Jorku.

20 oseb zgorelo.

NEW-JORK 29. Danes dopoludne je v iztočnem delu City v neki šestnadstropni hiši izbruhnil požar. Zgorelo je 15 do 20 oseb, 30 jih je bilo poškodovanih. Ti so večinoma Italijani. Nekoliko njih je skočilo skozi okno na cesto, drugi so zgoreli, predno je došla pomoč.

RUSIJA.

Načelnik francoskega generalnega štaba v Petrogradu.

PETROGRAD 29. Dospel je semkaj načelnik francoskega generalnega štaba, general Brun. Isti ostane v Petrogradu deset dni in si ogleda različne zbornice ruske vojske.

Nekoliko pripomb k govoru poslanca Pittonija.

III.

Gospod Pittoni se je toplo zavzel za idejo narodne avtonomije in ne dvomimo na njegovi iskrenosti in smo uverjeni, da je — dokler je le teoretik — resnično zavzet za to idejo. Kraj vsega tega pa moramo konstatovati tudi dejstvo, da je bil Pittoni tudi siljen v to kakor voditelj jedne narodne skupine socijalne demokracije v Avstriji. „Narodne“ moremo reči po evluciji, ki se je zadnja leta izvršila v nje organizaciji. Socijalna demokracija v Avstriji se je dolgo časa srdito upirala proti temu, da bi tudi v njeni obliki nje organizacije prišel narodni moment bodi tudi do najrahlejšega izraza. Ali končno je vendar prišla do spoznanja, da se to absolutno odklanjanje narodnega momenta ne daja vzdrževati dalje brez škode in nevarnosti za njo samo. Prišlo je do tega, da je socijalna demokracija preosnovala svojo organizacijo na principu narodnosti. Tako smo dobili tudi jugoslovansko socijalno demokracijo.

Ta evlucija v nacionalni smeri je prišla osobito na shodu avstrijske socijalne demokracije v Brnu leta 1899 do programatičnega izraza z zahtevanjem enakopravnosti za vse narodnosti in uvedanja narodne avtonomije. Dopoludne temu odklanja brnski program vsaki narodni privilegij, vsako narodno hegemonijo ter odklanja zahtevo Nemcev po državnem jeziku. Utemeljuje svoj programatični postulat o narodni avtonomiji ne pripoznava socijalna demokracija sedanjih imen in meja dežel, zastopanih v državnem zboru, ter zahteva narodne skupine, ki naj bodo svobodne in neodvisne v varovanju svojih interesov.

Za namen, ki mu sledimo s temi le izjavami, sta najmarkantnejša točka 4. brnskega programa o pravicah narodnih manjšin

Naši so slišali klic — kazaki so skočili na konje in dirjali sem.

A kazaki imajo daleč, Tatarji so blizu. Žilin, z eno roko pri plohu, se je vlekel brez sape kazakom naproti, ves iz sebe... se je križal in vpil: „Bratje! Bratje! Bratje!“

Kazakov je kakih petnajst mož. Tatarji so se ustrašili, pobrdzali so konje in obstali.

In zdaj so obdali kazaki Žilina, ga vpraševali: kdo da je in odkod? Žilin je jokal in je mogel samo jecati „Bratje! Bratje!“

Prihajali so drugi vojaki, tudi oni so se drenjali okoli njega. Ta mu je dal kruha, oni kaše, tretji žganja, ta ga je pokril s svojim plaščem, ta mu je zbil dol ploho.

Častniki so ga spoznali in ga peljali v trdnjavo. Vojaki so se veselili, tovariši so se zbrali okoli njega.

Žilin je pripovedoval, kaj da je doživel, in zaključil:

„Tu sem torej potoval domov, se oženil! Ne, ni bilo namenjeno.“

In služil je dalje v Kavkazu. Mesec pozneje so odkupili Kostilina njegovi sorodniki za pettisoč rubljev; komaj živega so ga pripeljali.

(Konec.)

in pa ta-le izrek v komentarju: „S favoriziranjem od slučaja do slučaja ene narodnosti proti drugi se vžigajo vedno novi boji, po-
ojstrujejo stare mržnje, moti evlucija vseh narodov, kajti danes favorizirani narod more postati jutri proganjan narod. **Osobito mali narodi so določeni po tem zistemu, da so vedno tlačeni!!**“

S to izjavo je označena, rekli bi, glavna tendencija, prvi namen principa narodne avtonomije: varovati ima šibkeje pred proganjanjem in tlačanjem po močnejših!! Logični zaključek iz principa obrambe šibkejših narodov je — bramba in zaščita narodnim manjšinam!

Tu se moramo malce zaustaviti in porazgovoriti. Vprašanje je tu, ki se mu ne moremo izogniti. Pred vprašanjem smo, ki se dotika vprašanja ekzistence Slovencev v Trstu: je-li socijalna demokracija v Trstu nastopala doslej v smislu svojega narodnega programa brnskega?!! Vse dosedanje postopanje te socijalne demokracije se združuje v glasen odločen: **ne!!!** Ljudje božji, ki žive v Trstu in ki so gledali in opazovali dogodke, naj nam povedo le jeden slučaj, ko je tržaška socijalna demokracija odkrito nastopila za narodno pravo slovenske manjšine v Trstu?!! Kdaj in kje?!! Nikjer in nikoli. Pač pa se je redno godilo — nasprotno! Tako posebno v dveh najvažnejših dogodkih v političnem življenju tržaškem v zadnjih časih: ob vprašanju tržaške volilne reforme in ob zadnjih državnozbornskih volitvah. V glasilih italijanske socijalne demokracije se je odkrito in brez ovinkov zastopalo stališče, da je Trst italijansko mesto. S tega stališča so se celo hudovali na „drznost“ Slovencev, ki je v tem, da zahtevajo primerno zastopstvo v mestnem in deželnem zboru tržaškem! S tega stališča so odklanjali tudi zahtevo, da naj bi v mestu tržaškem kandidirali enega slovenskega **socijalista** (ki bi bil vrhu tega morda sposobnejši nego so vsi štirje sedanji socijalistični poslanci). In celo nekateri slovenski socijalisti so na shodih in v privatnih razgovorih — če tudi morda contre coeur — opravičevali tako odklanjanje slovenske kandidaturne rekse, da je Trst italijansko mesto. Pač pa so v naši okolici postavili socijalističnega kandidata vzlic dejstvu, da je v mestu vsaj toliko Slovencev pripadnikov socijalistične stranke, kolikor jih je v okolici!!

O postopanju socijalne demokracije glede našega šolskega vprašanja ne bi trebalo da izglabljam niti besede. Vsi smo pri tega postopanja, ki ni nič drugega, nego klanjanje pred malikom, ki mu pravijo „italijanstvo Trsta“. Res je sicer, da so se naši slovenski socijalisti tu pa tam na shodih izjavljali za pravico tržaških Slovencev do šole in so celo — seveda to le iz razlogov taktike — očitali slovenski stranki mlačnost v boju za slovensko šolo. Oni sami pa so svoje nastope za slovensko šolo zagradili s tokilimi in takimi klavzulami, da je vsa njih odločnost postala iluzorična in je bilo očitno, da so hoteli to vprašanje le taktično izrabljati pred slovenskimi delavci proti narodni stranki!

Se-li to pravi postopati v smislu brnskega narodnega programa, katerega 4. točka govori izrecno o **varstvu manjšin** in je v komentarju izrecno naglašeno, **da se mora vsakemu narodu omogočiti, da razvija svoje energije na korist svoji lastni kulturi?!!!**

Govor gospoda Pittonija pa je bil s temeljnimi načeli in vodilnimi idejami brnskega narodnega programa socijalne demokracije v Avstriji, v soglasju dotlej, dokler je — teoretiziral o jednaki pravici vseh, o varstvu šibkejših, o „narodni avtonomiji“. Ko pa je prišel na polje praktične vsakdanje politike, ko je konkretiziral razne „italijanske tožbe in rekriminacije“, je že zapel zopet v nedoslednosti in nesoglasnosti svoje stranke: tedaj se je pač toplimi besedami spominjal raznih narodnih postulatov tržaških Italijanov — od vseučilišča do ljudskega šolstva — je bil indignant radi policijskega postopanja vladnih organov nasproti Italijanom in je slavil spomin heroja Garibaldija, ali za tiste šibkeje, za katere ima brnski program tako tople akcente, za slovensko manjšino v Trstu je ni imel gosp. Pittoni ni ene dobrohotne, blage besede...

V Trstu je gospod Valentin Pittoni vodja stranke, ki v svojih glasilih in na svojih shodih pač rada paradiža z modernimi, od duha časa nošenimi določili v brnskem programu socijalne demokracije, ki pa v taktičnem postopanju ni storila še ozirom na naše narodne boje niti enega samega dejanja, ki bi kazalo le najmanjše dobro voljo v to, da se ta določila praktično uveljavijo tudi v našem Trstu. In kakor kaže prvi govor Va-

PODLISTEK.

Jetnik v Kavkazu.

Povest grofa Leva Tolstega. 12

Žilin je hodil, se držal vedno v senci, stopal je, kakor hitro le je mogel; ali mesec je bil hitrejši — tudi na desni strani so se razsvetlili vrhovi gor.

Blizu gozda je bil. Mesec je že stal nad goro — jasna ko dan je noč. Listje na drevju je videti. Na razsvetljenih gorah je tiho, kakor da je vse izumrlo; samo spodaj je slišati žuborenje rečice.

Ne da bi srečal koga, je dospel v hosto, si poiskal temen prostorček in se usedel, da bi si malce odpočil. Pojedel je eno pogačo, našel kamen in pričel zopet obdelavati ploho; a zaman si je razbil samo roke.

Vstal je in šel naprej po stezi.

Eno verst je morda prehodil, ko so ga zapustile moči; noge so ga bolele; napravil je še nekaj korakov in se ustavil. Vlekel se bom naprej, si je mislil, dokler bom mogel. Če se pa usedem, tedaj ne bom mogel vstati več. Do trdnjave seveda ne pridem; kakor pa se zdani, se skrijem v hosti — in na noč pojdem naprej.

*) Desjatina — okoli 110 aršinov.

lentina Pittonija na Dunaju, je državni poslanec Pittoni prevzel od vodje stranke Pittonija ves inventar inkongruenc v tej stranki med teorijo in prakso, med premisami in zahtevami, med besedo in dejanji!

To hočemo prihodnjic še nekoliko ilustrirati z nekaterimi izglede.

Preosnova avstrijskega ministerstva.

Dunajski listi javljajo: Po zaključku poletnega predzasedanja parlamenta se zopet in zopet razglašajo nove ministrske kandidature. Vspričo vseh teh govoric je glasom vesti, dobljenih od dobro poučene strani, javiti nastopno:

V kolikor je predvidjati, ne bo do konca septembra nikakih sprememb v ministerstvu. To že zato ne, ker se hoče cesarju, ki biva v Ljubljani, priložiti kolikor le možno miru. Preosnova ministerstva se ne izvede pred mesecem septembrom. Kdo bo poklican, da stopi na mesto odstopivših mož v kabinet, se še ne določi, ko se bo vedelo, kdo bo hotel sodelovati na sestavi večine. Če bodo hoteli krščanski socialisti vstopiti v večino, ki se bo morala seveda zavzeti za pogodbo z Ogrsko, potem je verjetno, da bodo kandidirali dr. Weisskirchnerja, sedanjega predsednika zbornice poslancev, za ministerstvo trgovine, in morda dr. Ebenhocha za ministerstvo poljedelstva. Manje verjetna je toli razpravljana kandidatura dr. Gessmanna za naučno ministerstvo. Ta je namreč resnični voditelj krščansko-socialne stranke in kakor takega bi ga ne mogli pogrešati. Iz ministerstva izstopijo bržkone: dr. Fort (trgovina), dr. Marchet (nauk), dr. Klein (justica), baron Bienenroth (notranje stvari) in grof Auerperg (poljedelstvo). Poslednja dva postane namestnika, prvi na Niže Avstrijskem, drugi v Tirolu. Dr. Klein je določen na mesto pokojnega dr. Steinbacha predsednikom najvišjega in kasacijskega sodišča. Ni neverjetno, da tudi med tremi ministri-rojaki (češkimi, poljskim in nemškimi) pride do personalnih sprememb. Vendar pa še ni nič gotovega v tem pogledu, dokler ne sprejemo svoje dotične stranke.

Tako poročajo dunajski listi. Seveda so to vse le več ali manje opravičene konjunktore in ugibanja. Ali značilno je, da se naš jug monarhije niti ne omenja, ko se govori o sestavi bodočega preosnovanega ministerstva in izgleda, kakor da se hoče ohraniti stara tradicija-krivica, po kateri se ne zdi vredno, da bi bil naš jug, ali precizneje rečeno: da bi bili mi Jugoslavlani zastopani v svetovalstvu krone. Najžalostneje in sramotno za nas pa je, da mi sami s svojo mizerijo, ki jo imenujemo slovenska „politika“, nekako opravičujemo tako preziranje od strani odločilnih parlamentarnih in državnih faktorjev. V tem pogledu so jako poučna pojasnila, ki jih je podal dr. Ploj v svojem odgovoru na takozvano „razkritje“ v „Slovencu“. Nago, suho in sramotno dejstvo, ki nam je potrja (ker znano nam je bilo že popred) omenjeni odgovor dr. Ploja, je to, da tudi vspricho takega vprašanja, ki je za vso našo politično, narodno in gospodarsko pozicijo neprecenljive važnosti, pri izvestnih politikih s pretiranimi osebnimi ambicijami odločata strankarska strast in tudi osebna zavist. Če se mi sami postavljamo na stališče: če bi imel biti ta ali ta, raje naj ne bo — nobeden, ako mi sami vzbujamo mnenje, da nam ni nič do tega, da bi bili zastopani v svetovalstvu krone, potem seveda je najnaravnejša stvar na svetu, da se nas ne upošteva in da se niti ne govori o nas. Strankarski in osebni animoznosti je ustrezno — račun pa plačuje ves narod z zanemarjanjem življenjskih interesov svojih.

Poljaki in Madjari.

„Poln. Corr.“ poroča iz Budimpešte: Na poziv uplivilnih madjarskih oseb in Poljakov, živčih v Budimpešti, snuje se tu ogrsko-poljska zveza, kateri je svrha, da posreduje poslovne zveze med madjarskimi in poljskimi producenti in konsumenti ter da odpira medsebojno tržišče za industrijske in gospodarske produkte. Nova zveza bi se imela raztegniti tudi na prusko Poljsko.

O ti Poljaki! Nikdar ni bilo pri njih čuta za trpeče sobrate. A če je resnična gornja vest, da se hočejo Poljaki prav v tem velekritičnem trenutku vezati z Madjari, ko hočejo le-ti udušiti jedno važno slovensko pleme s sijajno prošlostjo in ponosno zgodovino, ki je bilo vrhu vsega vedno polno sočutja do Poljakov — potem bi bil to dogodek, ki mora do skrajnosti zagreniti čustva v srcu vsacega pravega Slovana in mi bi imeli občutek, da je le pravična Nemeza, ki tepe rod Poljakov po nekaterih krajih. Morda pridejo še časi, ko bodo Poljaki potrebovali simpatij in pomoči Slovanstva. S kako pravico bodo iskali simpatij in pomoči?!

Dogodki na Hrvatskem.

Dr. Ploj o hrvatskem vprašanju. Državni poslanec dr. Ploj je imel te dni razgovor s poročevalcem „Agrar Zeitung“ o hrvatskem vprašanju.

Dr. Ploj je rekel, da se je po zaslugi jugoslovanskih državnih poslancev zainteresiral državni zbor za hrvatsko vprašanje. Konkretne stališča v hrvatskem vprašanju parlament ni zavzel, da ne prejudicira svojemu bodočemu stališču nasproti vladi v jesenskem zasedanju, ko pride na dnevni red nagodba z Ogrsko. Vse je odvisno od vsebine nagodbe. Ako bo nagodba za Avstrijo ugodna, bo

možno sestaviti močno večino in krščanskim socialcem bo omogočeno, da stopijo v ministerstvo, a tedaj se ne bodo ni krščanski socialci ni ostale avstrijske stranke, izvemši južne Slovence in Čehe, menili za hrvatsko vprašanje. Ako pa Avstrija ne bo za nagodbo in je krščanski socialci ne bodo mogli vsprejeti, tedaj bi ti mogli govoriti Hrvatski v prilog. Za hrvatsko vprašanje se v vsakem slučaju izpostavijo razun južnih Slovanov samo Čehi. Avstrijski vladi seveda ni ljuba akcija južnih Slovanov.

Dr. Ploj ne odobrava reške resolucije, ali jo razumeva povsem. Za Dalmacijo je prinesla jako mnogo dobrih sadov. — Končno so spoznali važnost hrvatskega naroda za našo notranjo in vnanjo politiko. In spoznali so dejstvo, da so interesi Avstrije in Hrvatske paralelni.

Na koncu pravi dr. Ploj, da je edini izhod iz madjarsko-hrvatskega spora radikalna revizija ogrsko-hrvatske nagodbe, s katero bi se jasno označil državnoopravni odnosaj Hrvatske nasproti Ogrski in omogočil svobodni razvoj Hrvatske v vsakem smislu.

Dogodki na Ruskem.

Druga sibirski železnica.

Ruski ministerski svet je odobril načrt o drugi železniški progi skozi Sibirijo, ki bo predložen tretji dumi. Ta proga pojde od Omska do Bajkala in od Tanhosa do Karminskaj, kjer se razdvoji in to proti Irkutsku in proti Bajkalskemu jezeru. Proga od Omska do Ačinska bo dolga 1132 verst in bo stala 28 milijonov rubljev. Proga od Irkutska do Bajkala in od Tanhosa do Mandžurije bo dolga 1235 verst; stroški bodo znašali okoli 48 mil. rubljev.

Umo jen škof.

Iz Kijeva poročajo, da je bil tamkaj v Preobraženskem samostanu umorjen znani reakcijski škof Pajzinski.

Drobne politične vesti.

Šesti avstrijski katoliški shod se bo letos vršil od 16. do 19. novembra.

Demonstracije proti nemškim turnarjem. V Pressanu na južnem Tirolskem so Italijani sovražno demonstrirali proti nemškim turnarjem. Nabiti so bili tudi lepaki, naperjeni proti Nemcem.

Z mirovne konference v Haagu. Kakor javljajo iz Haaga, je provzročil veliko pozornost predlog belgijskih delegatov, naj signaturne vlasti za 5 let opuste uporabo zračnih ladij in drugih mehanizmov, ki zamorejo metati projekte in druge eksplozivne snovi.

Revolucionarno gibanje v argentinski obmejni pokrajini. Glasom brzogavnega poročila iz Rio Janeiro je v neki argentinski pokrajini iz braziljske meji izbruhnulo revolucionarno gibanje. Braziljska vlada je poslala na mejo vojaštvo, da prepreči kršenje nevtalnosti.

Izseljevanje iz Italije narašča od leta do leta. Tako se je leta 1905 izselilo iz Italije 736.331 prebivalcev. Leta 1906 se je pa izselilo 786.977, torej za 60.646 več nego prejšnje leto. Ako bo izseljevanje tako rastlo, tedaj doseže v kratkem milijon na leto. Večina izseljencev ide v Ameriko, izlazi v južno, največ v Argentino, kjer so v nekaterih krajih Italijani že v večini.

Dnevne vesti.

Naš podlistek. Jutri začnemo s priobčevanjem druge povesti grofa Leva Tolstega in sicer narodne povesti „Starca“, ki prelepo opisuje romanje dveh ruskih kmetov v Jeruzalem.

Iz finančne službe. Kontrolor finančne deželne blagajne v Trstu Karol Böhm je imenovan ravnateljem, blagajnik Viljem Strausky pa kontrolorjem te blagajne.

Italijanska šola na Vrdeli in naša šolska mizerija. Te dni je naš „Piccolo“ ubral svoje čelo v jezne gube in je kipel od nevolje. Vzrok jezi je ta-le:

Mestni svet je sklenil že leta 1903, da ustanovi na slovenski Vrdeli (pri sv. Ivanu) italijanske paralele. Proti temu sklepu je ušlo tržaško namestništvo svoj veto. Mestni svet je uležel rekurz na ministerstvo in to je v juliju 1906 odklonilo rekurz, in je izreklo ob enem, da bi paralele ne zadoščale za toliko število italijanskih otrok, kar se je glasilo kakor poziv na mestni svet, naj pri sv. Ivanu ustanovi samostojno italijansko šolo. Ta rešitev ministerstva — o kateri smo tudi mi svoj čas mnogo pisali — je vzbudila veliko začudenje na vseh straneh. To pa za to, ker je slovesno desavouirala stališče tržaškega namestništva, ki je omenjeni sklep mestnega sveta razveljavilo z motivacijo, da je oni sklep nezakonit. Italijanska gospoda so triumfirali ob tem prizoru: ministerstvo proti namestništvu!! Pa je bila tudi rešitev namestništva fenomenalna in preznačilna za razmerje med italijansko liberalno stranko in centralno vlado. Prosimo! Mestni svet je storil svoj lep sklep. Namestništvo ga je razveljavilo kakor nezakonitega. Občina je rekurirala. Ministerstvo je rekurz odbilo ali z motivacijo, ki je bila kakor udarec s pestjo v obraz namestništva: odklonilo je rekurz in s tem odobrilo odredbo namestništva, s katero je bil sklep mestnega sveta razveljavljen, ob enem pa je Italijanom ponudilo še več, nego so

sami nameravali se svojim razveljavljenim sklepom!!

Pojmo dalje! Občina je seveda pograbila z obema rokama po tej ministerijski ponudbi. V seji dne 16. septembra 1906 je mestni svet tržaški sklenil ustanoviti pri sv. Ivanu samostojno italijansko šolo. Mestna delegacija, kakor izvršni organ mestnega sveta je hitro prijavila namestništvu navedeni sklep. in tu se začne povest „Piccolova“, ki mu razburja živce in mu napolnjuje dušo z indignacijo. Na to prijavo mestne delegacije namestništvo še do danes ni odgovorilo ter pušča toli važen akt spati v svojem arhivu. Deset mesecev že se zavlačuje to šolsko vprašanje in italijanski otroci onega okrožja so prisiljeni obiskovati druge oddaljene italijanske šole! — tako rotni „Piccolo“ v sveti jezi!

Ali ga vidite „Piccola“, kako občuten in — modern je postal naenkrat. Sedaj je menjal naenkrat svojo moralo, češ: to je kruto, ako morajo otroci daleč v šolo in krivično in nedostojno moderne in urejene uprave, ako se rešitev takih stvari zavlačuje celih 10 mesecev!!

Nu, da, saj bi človek rad pritrdil temu, ako ne bi tako govoril. „Piccolo“!! Ali če tako govori tisti „Piccolo“, ki je mnogo pripomogel k nečuvnemu evropskemu škandalu, da se rešitev našega šolskega vprašanja zavlačuje že v tretje desetletje, tisti „Piccolo“, ki že danes brezčutno in brezvestno podi naše mestne otroke v štiri kilometre oddaljene okoličanske šole, tisti „Piccolo“, ki hoče, da se take turške šolske razmere za slovenske občane petrificirajo za večne čase: potem je to brezobraznost na višku, farizejstvo prve vrste in znak okamenega srca, polnega gnusne krivičnosti, ki zahteva za-se vse, a drugim ne privoščja niti mrvice pravičnosti in niti ne ... humanosti.

To so ljudje, ki kremžijo obraze, če se jih je kdo le rahlo dotaknil, ki pa ob enem druge tepejo s škorpijoni! In človeku naj bi se ne gabilo?!

„Piccolo“ je iz sebe, ker leži akt o italijanski šoli na Vrdeli že deset mesecev na namestništvu, prav in v redu in se mu zdi, da naše prošnje za eno bomo slovensko šolo v blizu štiriindvajsetih letih niso prišle do rešitve. Altro che 10 mesecev! Če Italijane boli radi deset mesecev, kaj naj potem rečemo se le mi, ki krvavimo že nad dve desetletji in ko gre pri italijanski šoli na Vrdeli na vse zadnje le za to, da se zadovolji nacionalni objestnosti in agresivnosti, dočim gre na naši strani za to, da se zadovolji za zadoščenje najelementarnej pravičnosti in resnični kulturni potrebi!! Če se „Piccolo“ postavlja sedaj v pozo užaljene nedolžnosti, mora to v vsakomur, ki pozna vse zločine, ki jih je ta list že zagrešil na škodo drugih, zbuja ti le čut gnusa.

Gospodinska šola c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani. Meseca oktobra se otvori deseti tečaj gospodinske šole, ki bo trajal 12 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem posloppu poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg veronauka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako veščajo v gospodinskem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privaditju nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 30 K, ali za ves tečaj 360 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednje obleke s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinsko šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenk;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;
5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo do 15. septembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospojinsko šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli pro-

stora, se bodo vsprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Razpis stipendije. Razpisuje se s tem natečaj za stipendij v letnem znesku 540 kron iz ustanove kanonika Franca Uzmana, kateri je podeliti s prvim poluletem šolskega leta 1907-1908.

Do užitka tega stipendija so poklicani 1.) potomci sorodnikov ustanovitelja in sicer tako moških, kakor ženskih kolen; 2.) dijaki iz občine Tomaj; 3.) dijaki iz občine Lanišče (Buzet) in 4.) in iz okolice Tržaške. Uživanje stipendija traja za čas naukov na kakšni srednji ali isti enaki drugačni šoli, kakor tudi na kakem višjem učnem zavodu.

Natečajne prošnje morajo se predložiti c. kr. namestništvu do 15. septembra 1907. Taistim je dodati: 1.) rojstni list, 2.) dokaz sorodstva z ustanoviteljem, eventualno 3.) dokaz občinske pristojnosti, 4.) spričevalo o cepljenju koz, 5.) ubožni list in konečno 6.) pričevala zadnjih dveh šolskih poluleti.

Opazja se, da pristoji sedaj pravica podeljenja stipendija Jakobu Čufuta v Šepulju in da je podelitev stipendija odvisna od odobrenja c. kr. namestništva.

Namestnik na Tolmnsken. Gosp. namestnik princ Hohenlohe se je podal včeraj jutraj na Tolmnsko inspicirat tamošnji okraj.

Razpisana služba gozdarja. V gozdno-tehniški službi politične uprave na Primorskem je spopolniti mesto okrajnega gozdarkega tehnika za koparski politični okraj s sedežem v Trstu.

St. Anna in Oberkrain! Pred nami leži razglednica, — krasna razglednica. V podnožju nosi napis St. Anna in Oberkrain, na prvi strani pa: Post-Karte. Poštni pečat je — samonemški, ki se pa ne da čitati, ker je slabo utisnjen.

Pri vsem spoštovanju, ki ga gojimo do prijatelja, ki nas je počastil s svojim pozdravom — prosimo njega in druge Slovence, naj ne kupujejo in pošiljajo razglednic, predstavljajočih lepo Kranjsko ozemlje s samonemškimi imeni slovenskih trgov in vasi! Sramota je tudi, da imajo na Kranjskem še danes — samonemške poštnne pečate!!

Popravek Udinje za žensko podružnico sv. C. in M. g.o. Terezo Levičar in g.o. Levičar in g.o. Jerico Mrhar je pridobila g.a. Marija Istinič in ne g.a. Maša kakor je bilo v soboto objavljeno.

Hitrejo vožnjo namerava uvesti južna železnica, ki je tekom dveh let zamenjala dosedanje železniške šine z novimi Vignol-šinami ki so dosedaj že položene na progi Dunaj-Maribor.

Naznanilo. Telovadna društva „Tržaški Sokol“, „Goriški Sokol“ in „Solkanski Sokol“ prirede dne 18. avgusta 1907 v Repentaboru veliko ljudsko veselico z javno telovadbo (na orodje in proste vaje) s petjem in plesom.

Glede umorov kočijažev.

O onem Alojziju Zergolu — ki pa je v resnici Žerjal, — moremo povedati, da je policija dala bolnišnični ukaz, da se ga ne izpušči, ne da bi se prej obvestilo policijo le zato, ker ima ta mladenič biti v tej stvari zaslisan le kakor priča.

Glasom naših privatnih informacij se pa zopet potrja sum, da je vendar-le Karol Del Tin morilec kočijažev. Seveda beležimo to z vso rezervno, ker smo to izvedeli iz privatnega vira. Včeraj je preiskovalni sodnik zaslislal Josipino Silla dvakrat. Zaslisan je bil pa kakor priča tudi finančni stražnik ki je — stražer škrit ob cesti blizu trdnjave Krešič na Greti — videl morilca, ko se je v Mohorovičevih kočiji peljal proti Kontovelju.

„Il Lavoratore“ — ki je s posebno vneto nastopil v obrambo aretovanega Del Tina — pa prinaša v dveh številkah zaporedoma, in sicer v oni od predvčerajšnjim in v oni od včeraj, nekaj alibi, kje da je bil in kod da je hodil Karol Del Tin ono noč, ko je bil vmorjen kočijaž Praznik. Pripoveduje namreč, da Karol Del Tin ono noč ni spal doma. Ko je bil navstal vihar, da se je bil — z dvema prijateljskima — zatekel v kavarno „Goldoni“ na trgu istega imena; a jutraj ob 5. uri da je bil s prijateljskima pri — Bošketu.

Stvar torej še vedno ni jasna: kakor ni še dokazano, da je Del Tin res kriv teh zločinov, ravno tako ni še dokazana njegova nedolžnost.

TRŽAŠKA MALA KRONIKA.

Po sedmih tednih najden vtopljenec. Emil Ostrič in pa Josip Pitacco, ki sta mornarja na neki barki podjetja Faccanoni & C. i. sta včeraj predpoludne ob 10. uri in pol našla v morju ob V. pomolu truplo utopljenega človeka. Obvestila sta takoj pristaniščno oblast, ki je pozvala zdravnika in dala vtopljenčevu truplo potegniti na kopno. Truplo vtopljenčevu je bilo pa že skoraj sam okostnjak: roke so mu bile skoraj popolnoma izjedene, a obraz mu je bil skoraj sama gola kost. Zdravnik je izjavil, da je moral biti v vodi že kakih 50 dni. Ni bilo možno označiti niti ene poteze obraza, da niti ni bilo možno konstatovati barve las. Mrlič je bil takoj prenešen v mrtvašnico na pokopališču. Sodi se, da je pal v morje po nesreči. Srajca mu je belomodro pisana, hlače iz črnega sukna nižje vrste, telovnik svetel z belimi in črnimi programi navskriž, jopič modre barve, čevlji delavski podkovani z belimi žebli tudi na podplatih. Ker je truplo

pokojnika visoke rasti — 175 cm — in ker je oblečen v črno zimsko suknjo, se sodi, da je bil pokojnik kak črnogorski, oziroma makedonski delavec.

Tatov. v svobodni luki. Včeraj smo izvedeli imena onih treh ptičkov, o katerih smo poročali včeraj, da so bili v soboto zasačeni v skladišču št. 1. v svobodni luki, ko so kradli kavo. Ti trije ptički so 23 letni Ferdinand P., stanujoči v zagati dei Porta, 27 letni Rudolf Z., stanujoči v ulici del Molino a Vento, in 27 letni Ivan S., stanujoči v ulici Domenico Rossetti.

Radi nevarne grožnje je bil včeraj v jutro aretovan na zdravniški postaji 24 letni čevljar Humbert A., doma iz Latisane. Aretovan je bil pa na zahtevo zdravnika dra. Friderika Steinerja, kateremu je grozil s krivicem. Na policiji je Humbert povedal, da se je hotel maščevati, ker ga je dr. Steiner vrgel na izpitu za bolniškega postrežnika in mu ni niti dovolil popravljalnega izpita.

Tat v tobakarni v „Narodnem domu“. 29 letni dninar Fran S. se je včeraj popoldne malo pred 4. uro vtihotapil v tobakarno gospoda Weiserja v ulici Geppa v pritličju „Narodnega doma“. Gospod Weiser je bil šel namreč za hip v svoje stanovanje, ki je v neki hiši nasproti tobakarne. Tat je pobral ves denar, ki ga je našel v predalu in je hotel potem mirno oditi. Neki gospod, imenovan Jamšek, ki je bil videl njegovo početje, mu je pa sledil in ga pokazal nekemu redarju, ki je tatu aretoval na prostoru pred skladiščem „Syllos“. Pri aretovanem so našli ves vkradeni denar.

Krvav pretep. Pod naslovom „Ubojstvo?“ smo včeraj poročali, da je neki Jakob Ferro zabol z nožem v dimlje nekega Hugona Ipvaca. Tekom dneva smo zvedeli, da je Ferro spal ob neki mizi pred gostilno „All'Aurora“. Ipvac da se mu je približal in mu začel preiskovati žepa. Ferro se je zbudil. Na to je navstal mej njima prepir, ki se je spremenil v pretep in tedaj je Ferro zabol Ipvaca z nožem. Ferro, ki mu je 29 let, je bil takoj aretovan, a Ipvac, ki mu je 43 let in stanuje v ulici della Ferriera št. 43, je bil, kakor smo že poročali, prenešen v bolnišnico. Vendar je Ipvac še pri življenju.

Tatvina v podstrešju. Gospod Jurij Benvenuti, ki je hišni posestnik in stanuje v lastni hiši št. 5 v ulici delle Acque, je prijavil včeraj na policijo, da so mu neznan tatovi iz shrambe v podstrešju vkradli raznega pohištva in drugih predmetov, v skupni vrednosti 260 kron.

Vkradeni predmeti da so deloma njegova, deloma last prebivalcev njegove hiše. Ne more pa povedati niti približno, kedar da je bila tatvina izvršena, ker ni bil v podstrešju celih 15 mesecev.

Smešnica. Na neki gostiji je nekdo napil: „Na zdravje našega gostitelja!“ — A gostitelj je na to odvrnil: „Bodite odkritosrečni, pa recite raje: Na stroške našega gostitelja.“

Koledar in vreme. — Danes: Abdon in Lenon; Vitadrug; Marčula. — Jutri: Ignacij Lažlja; Boleslav; Jelenica — Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 29,5° Celz. — Vreme včeraj: oblačno, deževno.

Društvene vesti in zabave.

Pevcem in pevkam „Kola“ se naznana, da bo radi izleta v Boljunc prihodnjo nedeljo pevska vaja v soboto mesto v nedeljo. Ob enem se naznana odbornikom, da bo noč ob 8. uri seja. Gg. odborniki so naprošeni, da pridejo točno.

Vesti iz Goriške.

a. **Novo ustanovljena goriška deželna zveza za promet tujcev** pridno deluje. Zveza ima svoj urad v „Tigovskem domu“. Italijane je ta zveza močno zbodla in začeli so potom trgovsko-obrtne zbornice intrigirati na vseh koncih in krajih, da bi izpodrinili to zvezo. Upamo, da se jim ne posreči. Nova zveza ustanovila se je v prvi vrsti radi otvoritve bohinjske železnice, s katero so se odprle prometu krasote naših gora in soške doline. Vsa progja je na slovenskem svetu in razum nas nima tedaj nihče govoriti zraven. — Sicer se je pa v zvezi poudarjalo, da se tudi drugi narodnosti da na željo zadostnega zastopstva. A gospodje so menda gluhi na to uho, kajti žele si nazaj časov, ko so jedino le oni bili gospodarji v deželi in so imeli le oni pravico reprezentovati povsodi goriško prebivalstvo. Toda tempi passati!

a. **Goriški sokol** preseli se iz „Trgov. doma“ v novo kupljeno hišo, „Trg-obrtne zadruge“ v ulici Sv. Ivana, kjer se mu zgradijo novi prostori.

a. **Trgovsko-obrtna zbornica** v Gorici sklenila je zapričeti akcijo, da se napravi telefonska zveza Gorica-Solkan-Kanal-Tolmin.

a. **Kopaljšče v Gorici** je nujno potrebno v mestu samem je staro ničvredno kopaljšče, ki nikakor ne more zadostovati potrebam. Radi tega so Goričani primorani hoditi se kopat v Sočo. Ravno ob Soči pa bi se dalo napraviti krasno kopaljšče. Svet bi se dobil po ceni. Tako da bi se za 40–50.000 kron že lahko napravilo nekaj lepega. Zakaj bi se ne našel Slovenec, ki bi uresničil to idejo? Denar bi se dal dobiti brez težav potom družbe z omejenim jamstvom, ako bi se ne hotelo napraviti delniške družbe.

a. **Goriško mesto** je definitivno prodalo deželi svet na starem pokopališču za zgradbo nove deželne hiše. Svet je preplačan in dežela je oškodovana

za precej tisočakov. Toda to je vsejedno. Pajer hoče imeti novo deželno palačo na Corsu — pak mirna Bosna!

Pevsko in bralno društvo „Zastava“ v Lonjeru priredi veselico s petjem, igro in plesom prvo nedeljo oktobra (6.) v Lonjeru v prostorih gostilne g. Andreja Čoka. V slučaju slabega vremena se veselico prenese osem dni pozneje. Prosi se slavna bratska društva da uvažujejo ta dan.

Dijaki vipavske doline prirede dne 18. avgusta v Šmarjah veliko dijaško veselico. Na vspeh: razni paviljoni, muzej, menažerija, nastopanje raznih pevskih in tamburaških zborov. Druge podrobnosti pravočasno.

Slovensko gledališče. Narodna čitalnica pri Sv. Luciji naznanja gostovanje členov slov. dež. gledališča iz Ljubljane. V nedeljo, 4. avgusta, v dvorani restavracije gosp. Mikuža „Na letovišču“ Veseloigra v treh dejanjih. — Češki spisal Josip Stolba, poslovenil Ivan Podgornik. — Režiser Anton Verovšek.

Začetek predstave ob 8. uri zvečer. — Blagajna se odpre ob 7. uri. Vstopnina: Numerirani sedeži: prve štiri vrste po 2 K, od četrte vste naprej po 1.40 K. Stojišča 60 stot. Preprodaja sedežev vsak dan iz prijaznosti pri g. ci Almi Kovačič, tajnici čitalnice. Po predstavi svobodna zabava.

Vesti iz Kranjske.

Pri občinski volitvi na Vrniku so včeraj v drugem razredu zmagali pristaši „Slov. ljudske stranke“.

Ministerski predsednik v Bohinju. Dunajski listi poročajo, da pride ministerski predsednik baron Beck iz Štajerske, kjer obišče svojo mater, za več tednov na počitnice v Bohinju.

Uboj v Meniški Vasi ali: tako s posvečujejo nedelje! K prvi kratki notici se nam iz Novega mesta dodatno poroča. Uboji in pretepi se vrše povsodi, ne samo v naši v tem oziru poznani Dolenjski. Razlika je le med povodom, iz katerega nastajajo ti obžalovanja vredni izgrede. Idi v nedeljo v vaško gostilno, posebno, kjer obhajajo takozvano „žegnanje“ (praznik cerkvenega patrona) in spoznaval boš vrline in slabosti našega naroda. Dočim se plete začetni pogovor „ta starih“ o vremenu in gospodarstvu, a se nadaljuje in zvršava dostikrat ob takih prilikah s pravcatim pijančevanjem, čuješ pa pri „mladih“ le malopostene govorce. Vino se ne živa po človeško, tudi ne po živalsko, ker, kakor znano, pije žival samo za potrebo. Tu pa se razliva celo „šefani“ vina po mizi in po tleh, razbijajo se kozarci in steklenice. Kakor hitro „ga imajo malo v glavi“, navstajajo iz baharije: „kdo je močnejši?“ prepri, ki jim kmalo slede pretepi, v katerih igra tudi nož svojo vlogo. Planke in krpeci so prišli že ob modo. Kakor hitro pa ostane eden ali dva na mestu zaklan, ali vsaj dobro oklan, godi se kakor po izbruhu velike nevihte: navstaja najlepši mir. Fantje se porazgubljajo in če se tisti dan še kje spoprimejo, dogaja se to vedno v drugi oddaljeni vasi. Navadno pa se porazgubljajo v zavesti slabe vesti vsak na svoj dom. Potem seveda, ko jim treba hoditi v „rihto“ na „verger“, prihaja kesanje, ki pa traja samo do obsodbe. Le te se ti junaki ne boje tako, kakor „vergerov“ (zaslišavanja prič i. t. d.). Političnih pogovorov, pametnega razmotrivanja o današnjih težavnih razmerah, pod katerih kruto teže ječi izlasti vboga naša Dolenjska, ali sploh drugih zanimivosti, ki bistre um in vedre srce: tega v naših krajih, med kmetsko mladino namreč, ne smeš iskati. Tudi poštenega petja ne boš čul iz takih gostiln. Kako vse drugačni so Gorenjci v tem oziru. Tudi tam so navadni kmetski fantje, tudi tam kronika nedeljskih pretefov ni prazna, in vendar kako vse drugačna je ta čvrsta Gorenjska mladina! Kdo je temu kriv? Vzgoja politična in narodna gospodarska zanemarjenost tega od naših vlad zanemarnjenega dela Kranjske. Človeku se milo stori, če opazuje, dan na dan med njim živeč, njegovo življenje v petek in avetek; to je, kako dela in živi med tednom in kako praznuje in posvečuje nedelje in praznike.

Te črte, kratke poteze iz narodovega življenja, veljajo „kakor v splošnem tudi za vse letošnje poboje v okolici Novega mesta, tudi za zadnji zločin v Meniški Vasi pri Toplicah. Če so se le sešli fantje iz vasi, ki je 5 minut oddaljena od druge, že navstaja prepri, pretep in konec: pobjo z nožem. Ni sicer lepo raznašati slabosti svojega naroda v javnost, toda velik naroden greh zagreša vsakdo, kdor s potajevanjem takih slabosti povspečuje zlodejstvo. Neumestno je torej, če so na Kranjskem celo katoliški listi, ki take izgrede namenoma zamolčavajo in ignorirajo celo porotne razprave. Znano in dokazano pa je, da na ljudstvo ne vpliva toliko nobena najboljša pridiga, kolikor ali

(Dalje na 4. strani)

Zdravnik dr. A. Záhorský

ulica Torre Bianca št. 8
Ordinuje od 9-11 predp., 2-4 ure pop.
Telefon št. 1384.

Tovarna pohištva

Aleksand. Levi Minzi

ulica della Zesa št. 46

ZALOGA:

Piazza Rosario št. 1

Katalogi načrti in proračuni

NA ZAHTEVO.

Denarna posojila v vsakem zne-

skju, proti jamstvu, zamorejo dobiti osebe vsakega sloja toliko na osebni kolikor na hipotekarni kredit, pod ugodnimi povičili. Hipotekarna posojila, v vsakem znesku se dajejo po želji strank proti primernim obrestim oziroma proti amortizaciji. Obrniti se je na JOSIPA ZIDARI, ulica della Caserma št. 14, I. nadst od 9.—12. predpol. in od 3.—6. popoldne.

BONIVENTO & Comp.

Artistično - kromolito-grafični zavod I. reda.

TRST, ulica Tiziano Vecellio št. 4. — Tel. 19-97

Sprejema vsakovrstna trgovinska dela reklamne lepake, naslove, napisne listke itd. in jamči za perfektno in lepo izvršitev.

Poseduje stroj povsem nov, in najnovejšega zistema.

Čokolada Kakao

Edina zaloga trdke Kugler-Henrik Gerbeand
FRANCESCA VODUSEK — Trst, ulica San Spiridione 6.

Skladišče odlikovane tovarne glasovirjev

L. Magrini & Figlio

se nahaja sedaj

v ulici San Giovanni št. 14, I. nadst.

Pohištvo

solidno in elegantno

po zmernih cenah

Rafaele Italia

TRST — Via Maicanton 7

Pooblaščen pisarna inženjerja in civilnega geometra

G. A. Maglich-a

se je preselila z dnem 22. julija

v ulico San Nicolò št. 34

I. nadstropje.

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

Najvpešneje sredstvo proti

DOBIVA SE V VSEH LEKARNAH.

revmatizmu in protinu

TEKOČINA GODINA

prirejena v Trstu Rafaela Godina, lekarna „Mila Madonna della Salute“ pri od lekarnarjev: sv. Jakoba in Josipa Godina, lekarna „Mila Igea“, Farneto 4.

Steklenica stane K 1.40. Iz Trsta se ne oddaja manjše od 4 steklenice proti poln. povračilo ali proti anticipatni polnjeni steklenici K 7 franko poštom in pošte.

HOTEL BALKAN

70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopeli
Cene zmerno. Počakaj & žigaj

HOTEL BALKAN

javna hvala, ali graja, vspodbuja ali svarilo v domačem časopisu. Taka vzgoja mladine povzroča globoke rane na celotnem telesu narodovega življenja. Dajte ljudstvu več temeljite izobrazbe, pa manj hujskanja. Kdo je klerikal in kdo je liberal? Več izobrazbe, valnih društev, pa manj bratovščin s formalnimi znaki in potem ponehajo vsaj sistematični, epidemični surovi poboji med našimi fanti!

Dalo bi se (in moralo bi se) o tem še več govoriti, toda za danes zaključujem z žalostnim koncem v Meniški Vasi. V noči od nedelje na ponedeljek 15. t. m. so se stegli fantje iz rečne vasi in sosednje vasi Sel po največ iz razlogov, kakor smo jih zgoraj omenili. Nekov Fink iz Sel je med tepežem dobil z nožem v sence tako težko in globoko rano, da je kmalo na to prominil. Njegov tovariš Primic pa je po vsem obrazu tako razrezan, da se je čuditi podivjani surovosti zločinca. Primca so prepeljali v bolnišnico usmiljenih bratov. Edina sreča je, da mu nož ni segel pregloboko, in je upati da kmalo okreva.

Nazadni zločinec mora biti pravi podivjanec. Kajti sodi se splošno, da je eden in isti oba prej imenovana z nožem razmesaril. Kakor rečeno: to se je vršilo v noči od nedelje na ponedeljek, kakor se sploh večina vseh pobojev dogaja v času, ki ga katoliška cerkev imenuje: Gospodov dan!

Vesti iz Istre.

Iz Kast. lca nam pišejo: V nedeljo dne 21. julija t. l. sestala se je vesela družba pri g. Josipu Kočevar v Kastelcu. Razpravljalo se je o marsičem, nazadnje še o narodnostnih bojih narodnostnih in socialnih vprašanjih. Mnogo zabave in razvedrila sta nam poskrbela gg. Fr. Skrl in g. Ivan Kenda se svojimi dobro preudarjanji pojasnili.

Slednjič se je nabrala svotica 4 K 48 v. za družbo sv. Cirila in Metodija za Istro, katero se je poslalo nje blagajniku g. Janežiču.

Vesti iz Stajerske.

V Črešnjicah pri Vojnku je dne 26. t. m. o pol sedmih zvečer naredila toča prezež škodo v vinogradih, deloma tudi na še ne požetem žitu. Skoraj ni leta da bi toča prizanesla Črešnjicam. Vbogi ljudje!

Vesti iz Koroške.

Šolske razmere na Koroškem. Kakor z bengalično lučjo je osvetila v Koroški šolski zistem zadnja sodnjska razprava v Borovljah dne 23. t. m. v zvezi slovenskega učiteljskega proti nemškemu učitelju. Od države plačani učitelj slovenskih otrok se je drznil na javnem prostoru izvršiti barbarski čin, o kakršnih slišimo poročati samo še v poročilih o prusaških kulturtregerjih iz črne Afrike. Tu si šteje c. kr. učitelj v zaslugi, ako tepta najsvetejše človeške čute z nogami, ogrožava celó življenje slabotnega slovenskega mladeniča in pričakuje za to herostratično delo najmanj zasluzen križec. Ali tu se je zgodil samo en drastičen slučaj, ki z elementarno silo kipi na dan; vzrok pa tiči v vladnem zistemu, ki uničuje in mori že dolga leta slovensko narodnost in grozi prikipeti do vrhunca: do pobesnelega divjstva. Kričečih slučajev se je pripetilo že neštivilno ravno v Borovljah. Tako napadi na slov. akademike radi slov. govornice v kavarni, kjer je bil tudi en učitelj sodnjsko kaznovan, dalje napadi na Slovence s kamenjem v črni noči itd. Ni čuda torej: če ljudstvo vidi na svojih vzgojiteljih take izgled, da je tudi ono posurovelo in da se miren Slovenec v Borovljah skoraj javno pokazati ne upa. Najhujše pa je, da se isti duh zanesel tudi med šolsko mladino, o čemer se lahko prepriča vsak olikanec, ko ga mladi fantalini pozdravljajo vsaj z „servus Nacel“, če ga drugače puščajo mirno iti. Glavni namen šol tega zistema je, da se mladi fanatizira prav po tevtonsko, trobi huj-skaško „Wacht am Rhein“, piše samo nemško kurentno pisavo, muči edinole z „deutsche Sprachlehre“ — vse drugo pa je postransko. Slovenski se seveda niti besedice ne sliši, telo na zabavi je otrokom strogo prepovedano govoriti slovenski tako, da morajo nekateri igrati nedobrovoljno ulogo mutcev, če nočejo dati drugim prilike za denunciranje. Kakšni značaji se morejo pri tem vzgojiti, je jasno vsakomur. K božiču pa, ko daje učitelj otrokom kak dar (seveda od Schulvereina), čeprav samo kako slaščico za 10 st. ali kake črevlje, ki se plačani niso, se baha na polna usta: samo mi Nemci imamo toplo čuteče srce za otroke delavcev! Ves boj proti temu zistemu bi bil in bo brezuspešen, dokler ne bo dosti slov. učiteljev za slov. kraje. Z veseljem je torej zadnji čas opaževati, da je precej slovenskih fantov na učiteljsku v Celovcu ostalo trdnih vkljub vsemu terorizmu, o čemer je podal lep dokaz ravno imenovani Gracher v Borovljah. Ali ravno to je vzrok, da ta Slovenec ne sme več v Celovec, ker tam bi prišel v roke ravno takim trinogom, kakor je bil v Borovljah. Zanimivo je dalje zasledovati sovražni šolski zistem na nastavljanju novih učiteljev. Dočim sta izmed 6 slovenskih abiturijentov nastavljena dva med tridimi Nemci (celo v Möltalu), je prišlo nič manj nego 8 Nemcev

v kraje popolnoma ali deloma slovenske. Tako se mora torej slov. učitelj, ko se je preril do cilja po trudapolnih študijah, boreč se s skrajno slabimi gnotnimi razmerami in sovražnimi profesorji, potikati kakor pregnanec po nemških rovtah [kjer mu je vsako iskreno družabno življenje onemogočeno] dočim se sistematično pošilja v slovenske kraje najzagrizenejši nasprotniki ljudstva, ki dobivajo za svoje rabeljsko delo plačo od Schulvereina in Südmärke. Ta zistem je torej kteremu se moramo upreti najodločneje. Vsi nemški listi tja do tevtonskega lesa bodo sedaj polni, da se je „windische Hetzerei“ zanesla celo na celovsko učiteljske, dosedaj neomejeno domeno nemškega šovinizma. Zato treba, da tudi slovenska javnost spregovori glasno besedo, posebno pa poklicani faktorji na primernem mestu.

Razne vesti.

Izseljevanje v Argentinijsko. Iz Buenos Ayresa poročajo, da se je meseca marca t. l. došlo v Argentinijsko 26.000 izseljencev. Naseljevanje vedno narašča, v prvih 3 mesecih se je naselilo okoli 60.000 oseb. Računa se, da se to leto naseli v Argentinijski 300.000 ljudi.

V igri obesili tovariša. Iz Velikega Varadina poročajo: V nekem bližnjem selu je več dečkov igralo igro o danoskem umorstvu: „Razbojniki in stražarji“. Dečki so v igri nekega dečka odkrili kakor namišljenega ubijalca, ga obsodili na smrt ter ga za kazen obesili za vrh na neko drevo. Iz šale je prišlo do grozne resnice, ker se je deček v vrvi zadavil.

Umrl je v Pragi mons. dr. Frančišek Krásl, posvečeni škof praški in prošt metropolitanskega kapitlja v Pragi.

MALI OGLASI.

Mali oglasi računajo se po 3 stot. besedo; anketniške besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina 40 stotink. Plača se takoj.

Kdor izven Trsta plemenito naroči tak „MALI OGLAS“ sedeli denar v naprej, ker drugače ne bo njegov oglaš objavljen ni oseba poznana Upravi lista. Tarifa je naslednja na čelu „MALI OGLASOV“ in vsakdo lahko preračuna, koliko mu je plačati s tem, da prešteje besede. Oglase treba nasloviti na „INSERATNI ODDELEK“ „Edinosti“. Na vprašanja potom pisem bo dajal „INSERATNI ODDELEK“ informacije edino le, če bo pisnu priložena znamka za odgovor.

Jecljanje — Slabo izgovarjanje hitro ozdravljeno. Specijalna metoda. Resne garancije za najboljše vspehe. Hitri kurzi za ozdravljenje se bodo držali v Trstu, ulica Porpora 5, Saldarini do 25. avgusta. — Upišite se se takoj. 865

Prodajo se stavbe ki nosijo 10% dobička. Razpolaga denarja na I. in II. vknjižbe od 4% do 6% obresti. Menjava nepremičnin z zemljišči in dvorci. Trst, Korso št. 34. 866

Ubiralec in popravljatelj glasovirjev, harmonijev itd. se priporoča slav. občinstvu. Andrej Pečar, Trst, ulica Dante Alighieri št. 3, II. nad. 869

Mož trintridesetih let, ki je učil gimnazijo, kadetno, poljedelsko, vinarsko, sadjarsko in trgovsko šolo, več ali manj slovensčine, srbo-hrvatsčine, nemščine, italijansčine, francosčine in ruščine; šest let odvetniški uradnik, išče posla. — Naslov: A. Trobec, Sv. Ivan — Trst. 702

Učiteljica ljubeča otroke, želi se baviti z deco odlične družine, podučevaje slovensko, italijansko in nemščino. Sprejela bi tudi službo v kaki pisarni ali uradu. Ponudbe bi pisati takoj pod „SPOSOBNA“ na „Inseratni oddelek Edinosti“. 858

Večerni krojaški tečaj za spopolnjevanje 3-krat na teden, od 7.—9. ure za gospodične, ki so preko dneva zaposlene, je odprt na krojaški šoli — Trst ulica San Lazzaro št. 7, I. nadstropje.

Brivnica več let obstoječa v slovenskem trgu s sedežem c. kr. uradov, dobro ideča brez konkurence se zaradi boleznih proda. Naslov pove „Inseratni oddelek Edinosti“. 860

Na prodaj je hiša s kmetijo v Stanjelu na Krasu. Obrniti se je na „Inseratni oddelek Edinosti“. 846

Družina v Gorici sprejme učence na stanovanje in hrano, z dobro postrežbo in pod dobrim varstvom. — Naslov pove „Inseratni oddelek Edinosti“. 820

Odda se v najem štiri sobe in kuhinjo. Gasperčič, sv. Ivan št. 336. 616

F. Ščuka prodaja kuhinjsko opremo: omare, mize itd. iz prve roke. Trst, ulica Ferriera št. 25.

Odda se takoj v najem ali na račun trgovino jestvin v Nabrežini. Naslov pove „Inseratni oddelek Edinosti“. 849

Gg. Gostilničarji! Uprava čerkve v Rakotah (Matovun) ima na prodaj 25 hektolitrov izvrstnega terana po 32-36 K. Franko z železnične postaje Pazin ali Poreč. Naročite naravnost. 716

Štiridesetletni c. kr. služabnik bi se rad poročil z gospodično, ali udovo od 36 do 40 let staro, katera bi imela 4000 kron premoženja. Pisati je pod št. 50 na glavno pošto (post-restante) Trst. 848

Angelo Lizza

slikar, dekorater, slika izveske itd., lakir v Trst — ulica Paduina št. 9 (vagal ulica Chiozza).

Vsprejema vsakovrstno dekoracijsko, umetniško delo. kakor sobe izveske in lakiranja.

Restavracija Aurora

Vsaki večer koncert

Mandolinsko društvo s petjem in plesom.

Začetek ob 7. zvečer

in traja do polnoči.

Ob nedeljah od 5. ure pop. do polnoči.

Električno vpeljavo

izvršuje

Franjo S. Dalsasso

TRST

ulica S. Spiridione št. 6.

Za vsakovrstne naročbe mineralnih vod, obrnite se na centralno zalogo vseh naravnih mineralnih vod

Angelo Devetak — Trst

ulica Acquedotto 22. — Tel. 1448

Guerino Marcon

ulica Tivarnella št. 3.

Priporoča svojo zalogo ogija in dr. ki je vedno preskrbljena z najboljšim kranjskim blagom. Prodaja na debelo in drobno. Pošiljanje na dom. Telefon št. 1684.

Največa zaloga stekla in porcelana

Popolnoma konkurenčne cene.

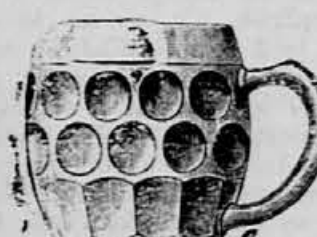
za domačo rabo in gostilne

Jakob Hirsch

TRST, ulica Caviana 15

(nasproti škofijski palači)

Učilišče in vzgojevališče za deklice.

Temeljiti pouk po učnem načrtu za osemrazredne ljudske šole na Primorskem. Letna plača 500 kron. — Hiša z vrtno, lep in zdrav kraj, krasen razgled na morje, kopališče. Sprejemajo se tudi deklice v oskrbo čez dan. — Pouk v slovenskem, nemškem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku; v godbi, glasovir, gosli, citre, petje, v ženskih ročnih delih, v risanju in slikanju. — — — — —

ŠOLSKE SESTRE — Trst, ulica Pasquale Besenghi 6

M. SALARINI

7 ulici Ponte della Fabbra št. 3.

(Vagal ul. Torrence)

Pomlad!

Poletje!

Zaloga oblek in površnikov

za gospode, dečke in otroke, velik izbor platnena obleke in kostumov, raznovrstne jope ter rumena in modra obleka za delavce. Nov dohod blaga za obleke po meri, koje se zvije točno in hitro po zelo nizkih cenah.

Na deželo vzorci brezplačno in franko.

PODRUŽNICA:

„ALLA CITTA DI LONDRA“

ul. Poste nove št. 5. (vagal ul. Torre bianca)

VELIKA ZALOGA

praznih butelj

Trst, via delle Ombrelle št. 5

Guido e Ugo Coen

100.000 butelj od šampanjca

za refošk

Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake vrste za refošk, šampanje, bordeaux, rensko vino, konjak itd. VELIKA ZALOGA Butelj od pol litra 1 litra in 1 in pol litra. Damjane iz stekla opletene.

Prevzamejo se dopošiljave na deželo.

Kupuje se razbito steklo vsake vrste.

A. Millovatz

mehanična delalnica

Trst — ulica del Trionfo 1

izvršuje vsakovrstna

kovaška in mehaniška dela

kakor tudi niklovanja.

FRANCESCO S. DONATI

elektrotehnik

TRST, ulica dell'Acquedotto št. 25

Autorizovana elektrotehnična delavnica s pridržano

mehanično delalnico

Sprejema vpeljavo električne razsvetljave, gramofonov, strojev, kakor tudi mehanična dela, ki se v zvezi s elektrotehniko, kakor poprave dinamičnih motorjev in prenovne svetiljk kakršnoga si bodi sistema, Cene jako zmerno in izvrstne popole.

Virgilio Cisilino

TRST, ulica Barriera vecchia 4

Velika izbora

igrač, drobnarin, srajc, ovratnikov, zapestnic, ovratnic, parfimov itd.

po konkurenčnih cenah.

BOGOMIL PINO

bivši urar v Sežani

ima svojo novo

prodajalnico ur

v TRSTU ulica Vincenzo Bellini št. 13 nasproti cerkve sv. Antona novega

Prodaja vsakovrstne ure in popravila iste po zmernih cenah in z jamstvom.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ivanka Doreghini

TRST — ulica Madonnina št. 8

VELIKA ZALOGA

pohištva, manufaktur, ur, slik,

zrcal in tapetarij.

Popolne spalne in obedovalne sobe.

Moške obleke na izbero.

UGODNE CENE.

Prodaja proti takojšnjemu plačilu in tudi na obroke.